

ЕКОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕР'ЄРУ

Анотація: у статті розглядається поняття «екологічний інтер'єр», основні принципи його формування, відмінність екологічного інтер'єру й екологічного стилю в інтер'єрі.

Ключові слова: еко-архітектура, органічна архітектура, еко-дизайн, еко-інтер'єр, еко-стиль, енергоефективність, енергозбереження, матеріали: природні, вторинні, органічні, відновлювальні, екологічні фактори, екологічні принципи.

На сьогодні актуальною темою постає розвиток архітектури і дизайну середовища за екологічними принципами. Прогрес призводить до збільшення кількості техніки, транспорту, споруд, що мало сприяє гармонізації життєвого середовища, але це невід'ємні складові розвитку цивілізації, тож вони невідворотні. Як наслідок, людина руйнує природу і себе, як її частину. Урбаністичне суспільство намагається боротись з урбаністичним середовищем шляхом застосування цілого ряду засобів, заснованих на природно-екологічних принципах.

Еко-архітектура, еко-дизайн, еко-технології, органічна архітектура, енергозбереження, енергоефективність – напрямки проектування та доцільного споживання природних ресурсів, що сприяють умовам подальшого гармонійного співіснування людини і природи. Звідси виникає розуміння ще одного першочергового завдання – поліпшення умов існування. Тож варто почати з найменшого, а саме з житлової чарунки. Оскільки в ній людина перебуває найбільше часу. Кімната, квартира, будинок повинні забезпечувати людині відновлення, затишок і злагоду.

У великих містах практично неможливо створити абсолютно гармонійний куточок, щоб відтворити природне середовище. Потрібно починати з нуля, тобто розробити етапи усього циклу життя будівлі: від проекту до її знесення, але оскільки такий тип архітектури стоїть на початку свого розвитку, варто зосередити увагу на створенні індивідуальних екологічних куточків, а саме окремих квартир. Практика екологічно-ефективного дизайну й архітектури, що виникли на противагу тотальній урбанізації суспільства, демонструє творчі пошуки інтеграції природи і предметно-просторового середовища.

Мета екологічної архітектури – забезпечення балансу між потребами сучасного суспільства і майбутнього покоління, відновлення і збереження здорового довкілля, підтримка його балансу, максимально можлива спорідненість з природою, мінімальний вплив на довколишнє середовище, економія і раціональне використання ресурсів.

Потрібно розрізняти поняття екологічного стилю в інтер'єрі від екологічного інтер'єру (рис. 1).

Екологічний стиль в інтер'єрі може розвиватись в двох напрямках: імітація природних форм, або навіть її асоціація, що створює ілюзію природного середовища і використання живої флори в інтер'єрі, або поєднання цих двох напрямків.

Для екологічного стилю характерне застосування біонічних форм, природних мотивів, таких як дерева, квіти, трава, вода, декоративні елементи, що створюють загальне враження (акваріуми, мініфонтани, куточки зелені, електрокаміни), використання пастельних кольорів, плавних, обтічних форм, зображень природи, різноманітних аксесуарів, імітація природних матеріалів – ще не відповідає поняттю екологічного інтер'єру і несе в собі лише естетичну функцію. Екологічний стиль лише імітує природу, стилізує форми, створює ілюзію. Для такого інтер'єру використовують будь-які матеріали і засоби. Інтер'єри в екологічному стилі краще впроваджувати в громадських закладах, які призначені для створення відповідного настрою і образу, власне, у тих місцях, де людина не перебуватиме тривалий час.

Екологічний інтер'єр — це **внутрішнє середовище будівлі**, в якому всі елементи зроблені з натуральних матеріалів і максимально гармоніюють з довколишнім оточенням, сприяють відпочинку і підтримці здоров'я людини. Екологічний інтер'єр вимагає у першу чергу екологічно-чистих, нешкідливих матеріалів, які окрім природного походження, проходячи весь цикл обробки, залишаються такими ж, тобто не використовуються хімічні захисні покриття і навіть кріплення (дерево, камінь, глина, кераміка, скло). Використання вторинних (перероблених), органічних, відновлювальних матеріалів таких, що не заподіють шкоди людині в період їхнього використання і після закінчення терміну придатності. Матеріали повинні бути легко-замінюваними і доступними.

Для створення екологічного інтер'єру потрібно багато природного освітлення і зелені, а колір і форма мають другорядне значення, на відміну від екологічного стилю, де саме колір і форма набувають першочерговості.

Існує декілька принципів формування екологічного інтер'єру, кожен з яких характеризується конкретними прийомами і рядом засобів (рис. 2).

Більшість засобів є спільними для різних принципів формування, але їхня домінуюча значимість відмінна.

Відтак, до необхідних засобів формування екологічного інтер'єру можна віднести: матеріал, форму, колір, текстуру, пластику, освітлення, озеленення, використання енергоефективних засобів, систем автоматичного контролю, 3D-ефектів, звернення до традицій, стилізації, символізму.

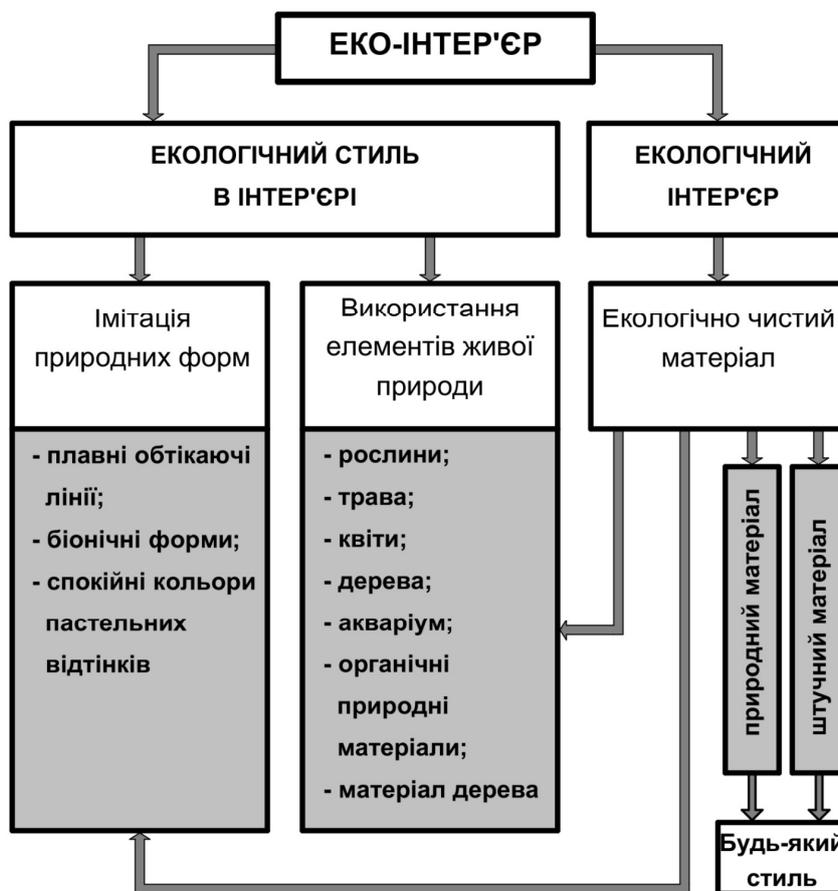

Рис. 1. Класифікація екологічних напрямків при формуванні еко-інтер'єрів

Матеріал - один з найважливіших засобів для створення екологічного інтер'єру є матеріал. Як вже зазначалося, він має бути з натуральної сировини, нешкідливим, екологічно-чистим, при обробці і підготовці до

використання якого не використовуються хімічні захисні покриття і засоби кріплення.

Окрім уже готових природних матеріалів, таких як дерево, камінь, глина, скло, шкіра, текстиль, широко використовують органічні, відновлювальні матеріали і матеріали циклічної переробки, тобто ті, що можна отримати з вторинних продуктів, із подальшою їхньою експлуатацією, утилізацією по закінченню терміну і новою переробкою для використання. Це може бути целюлоза, залишки будматеріалів і відходи виробництв, а також готові матеріали, які за мінімального перелаштування, можуть слугувати як меблі або декор.

Матеріали повинні бути легкозамінними і доступними. Краще, коли вони з тієї місцевості, де проектується простір, це підсилює ефект невіддільності, гармонізує людину з оточенням.

Стіни **зазвичай** обробляють дерев'яними панелями, корковими покриттями, каменем, білою штукатуркою, керамічною плиткою, цеглою, простими паперовими шпалерами або природними, зробленими з джуту, бамбука або сизалу. Актуальними є текстильні шпалери, які повністю виробляються з натуральних полотен: ситцю, шовку або жакардових тканин. Використовуються також фотошпалери. Стіни можуть оштукатурюватися під фарбування або шпалери.

Оформляючи стелю використовують дерев'яні панелі, просту побілку, дерев'яну обшивку, тканинні натяжні стелі, 3D-стелі

Для влаштування підлог застосовують звичайні дошки, паркет, паркетні дошки або керамограніт, керамічну плитку, камінь, мармур, вапняк. Підлога може покриватися килимом з натуральної вовни або текстилю. Актуальними є прозорі підлоги з водонаповнювачем, який може бути різних кольорів.

Для екологічного інтер'єру такі поняття, як *форма, текстура і пластика і колір* не є вирішальними і формотворчими, на відміну від еко-стилю, вони грають другорядну роль і слугують для створення образу.

Характерними є плавні динамічні лінії, що нагадують біонічні форми. Ці засоби наприклад є домінуючими для принципів "Імітації" і "Ідентифікації середовища", в яких завдяки комбінації горизонтальних, вертикальних, похилих і плавних ліній можна досягти ефекту навіювання природного оточення, ландшафту. Для цих же принципів важливим є колір, використовуючи теплу чи холодну гаму якого, можна досягти відчуття відповідного клімату, пори року і, навіть, доби.

ПРИНЦИПИ	ПРИКЛАДИ	ПРИЙОМИ	ЗАСОБИ
Традиційний принцип недостатності оточення природи		<ul style="list-style-type: none"> Використання природних засобів з метою створення природи в житлових чарунках: - використання природних, екологічно-чистих матеріалів; - використання рослин як композиційних акцентів; - використання декоративних аксесуарів, що асоціативно відтворює природу 	<ul style="list-style-type: none"> - матеріал; - колір; - світло; - текстура; - озеленення
Імітації принцип запозичення природних методів формотворення		<ul style="list-style-type: none"> - Використання плавних динамічних форм, що нагадують природу. - Використання декору, що асоціюється з природними елементами. 	<ul style="list-style-type: none"> - форма; - матеріал; - колір; - текстура; - пластика; - озеленення; - стилізація; - символізм
Живий організм принцип самозабезпечення архітектурного простору		<ul style="list-style-type: none"> - Використання нових технологій, що здатні регулювати мікроклімат, освітлення, аерацію - Використання вторинних матеріалів, придатних для подальшої переробки і застосування. - Використання джерел альтернативної енергії (сонце, вітер). - Оптимізація простору для створення умов інсоляції і аерації. 	<ul style="list-style-type: none"> - енерго-ефект. засоби; - системи автоконтролю; - матеріали: вторичні, органічні, відновлювані
Ідентифікації середовища принцип поєднання з місцевим оточенням		<ul style="list-style-type: none"> - Використання національних особливостей і традицій місцевості. - Використання місцевих матеріалів і рослин. - Інформаційний зміст матеріалів, що підкреслює приналежність місцевості. - Відтворення кліматичних умов місцевості. 	<ul style="list-style-type: none"> - матеріал; - колір; - традиції; - текстура; - пластика; - озеленення; - стилізація; - символізм
Віртуальності принцип психологічного навіювання природного оточення		<ul style="list-style-type: none"> Використання елементів, що асоціюються з природним оточенням, не створюючи його матеріально: - інтерактивні поверхні; - 3D-зображення 	<ul style="list-style-type: none"> - новітні технології; - 3D-ефекти - стилізація; - символізм
Адаптивності "Традиційний" + "Живий організм"		<ul style="list-style-type: none"> - Використання гнучких зв'язків для створення простору, які забезпечують можливість змін - адаптації, відповідно до життєвих потреб. - Створення доцільних елементів для конкретної ситуації 	<ul style="list-style-type: none"> - матеріал; - колір; - світло; - текстура; - озеленення - енергоефект. засоби; - системи автоконтролю
Альтернативності принцип збереження природи		<ul style="list-style-type: none"> - Використання штучних матеріалів з метою збереження природи - Використання декору, аксесуарів - Імітація природного освітлення кольору і текстур 	Всі наведені вище засоби

Рис. 2. Принципи, прийоми і засоби, що використовуються при форманні екологічного стилю в інтер'єрі

Використання кольорів є досить вільним, головне, щоб вони асоціювалися з природним оточенням. Так охра, теракота, всі відтінки коричневого, чорний, бордовий – асоціюються з землею, каменем і деревиною. Білий – символ чистоти і свіжості природи, колір хмар, снігу. Ніжні, пастельні відтінки: вершковий, молочний, ніжно-рожевий. Блакитний – колір неба, води, асоціюється зі спокоєм, свіжістю, холодом. Зелений – колір трави, символ життя, буянності природи, свіжості. Жовтий, жовтогарячий, золотистий – опале листя, сонце.

Важливо для кольорного рішення гармонійне поєднання, залежно від призначення приміщення і дизайнерського задуму це можуть бути нюансні сполучення або ж кольорові акценти.

Для екологічного інтер'єру важливу роль має природне *освітлення*. Тому характерними тут є великі вікна і заklenі зимові сади, штучне освітлення повинно бути тепле і розсіяне. Чим більше в приміщенні вікон, тим просторішим і чистішим воно здається.

Озеленення, як засіб використовується для відтворення декількох принципів. Озеленення може бути: об'ємне, партерне, вертикальне. Рослини в інтер'єрі можуть мати як домінуюче значення (принципи: "Традиційний", "Ідентифікації середовища"), так і фонове призначення (принцип "Віртуальності"), відігравати декоративну (принцип "Імітації"), або ж функціональну роль (принцип "Живий організм"). Краще використовувати місцеву рослинність, яка при вдало підбраному декорі реалістично або ж асоціативно відтворить природні мотиви.

Окрім створення сприятливого внутрішнього оточення, варто враховувати ще гармонію з зовнішнім світом та довколишнім природним середовищем. Вона проявляється в психологічному і технологічному аспектах. Психологічний полягає у зверненні до традицій, будуть чи то традиції будівництва у використанні певного матеріалу, чи традиції менталітету. Технологічний відповідає за раціональне і бережне використання довкілля. Людина повинна використовувати стільки простору скільки їй потрібно для життя, а не "захоплювати територію", знищуючи природне середовище. Це можна забезпечити розвитком технологій. У цьому аспекті природа і технології не протилежні поняття, а взаємодопоміжні і необхідні. На сьогоднішній день існує багато вдалих прикладів мінімалізації житла, яке при цьому зберігає необхідні функції. Також завдяки розвитку технологій, зараз можна використовувати альтернативні джерела енергії такі, як сонце і вітер. Це дає змогу автономно забезпечувати житлову чарунку такою кількістю енергії, яка необхідна саме їй і раціонально використовувати ресурси. До цієї ж категорії відносяться системи автоматичного контролю,

що здатні регулювати потрібну кількість світла, тепла, аерації й інсоляції. Можливість переробки відходів і їхньої повторної експлуатації, дозволяє зменшити забруднення і зберегти природу.

Оскільки екологічний інтер'єр передбачає вищезазначені інженерні конструкції, то вони в цьому випадку диктують дизайнерські рішення.

Важливу роль в створенні екологічного інтер'єру має антропогенний фактор, а саме психологічне сприйняття простору людиною. Для того, щоб добре себе почувати, людина потребує захисту. Саме традиції і слідування канонам дають змогу почуватися людині в безпеці на психологічному рівні. Це важливо для інтер'єру житлового помешкання (рис. 3).

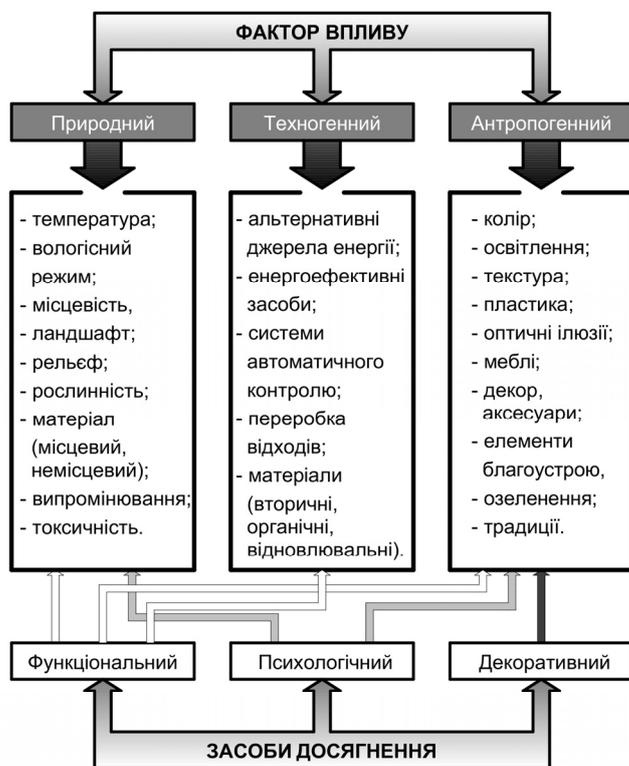

Рис. 3. Фактори впливу на формування екологічного інтер'єру

Принципи "Імітації" і "Ідентифікації середовища" не обходяться без "гри зі психологічним баченням". Для них важливими є засоби навіювання: стилізації і символізму, щоб створити образ. В цьому випадку матеріали, предмети декору мимоволі несуть інформаційний зміст.

Гру зі сприйняттям продовжують нові технології: інтерактивні поверхні, 3D-зображення, кінетичні і світлотехнічні ефекти, що створюють ілюзію і здатні змінюватися до потреб.

Використання принципів екологічних інтер'єрів, дозволяє створити внутрішні простори, що сприяють розслабленню, збереженню емоційного і фізичного здоров'я людини, а також правильності її життя.

Список використаних джерел:

1. Зимина С.Б., Меженная Н.Ю. О некоторых противоречиях в теории и практике экостойительства и экодизана. Архітектрний вісник КНУБА, 2015. – Вип. 5 – с. 142-154.
2. Михайленко В.С. Кащенко О.В. М 69 Основи біодизайну: Навч.посібник.- К.: Каравела, 2011.- 224 с.
3. Мигаль С.П. Теоретичні засади біодизайну просторово-предметного середовища / С.П. Мигаль, Т.Є. Казанцева //Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн.збірник / Відповід. ред. М.М.Дьомін. – К.,КНУБА, 2012. – Вип.31. – с.143 – 157.
4. Ковальський Л.М., Чижмак Д.А. Тенденції формування екологічно безпечних споруд // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Науково-технічний збірник / Відп. ред. М.М. Дьомін. – К.: КНУБА, 2009.

Аннотация: в статье рассматривается понятие «экологический интерьер», основные принципы его формирования, отличие экологического интерьера и экологического стиля в интерьере.

Ключевые слова: эко-архитектура, органическая архитектура, эко-дизайн, эко-интерьер, эко-стиль, энергоэффективность, энергосбережение, материалы: природные, вторичные, органические, восстановительные, экологические факторы, экологические принципы.

Annotation: the article describes the concept of «ecologicalinterior», basicprinciplesofits formation, difference between ecological interiorand eco-stylein interior.

Keywords: eco-architecture, organicarchitecture, eco-design, eco-interior eco-style, eco-friendly interior, energy efficiency, energy, materials: natural, secondary, organic, renewable, ecological factors, ecological principles.